

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

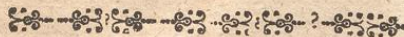
Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Referuntur sententiæ, & vera eligitur, & duplici conclusione explicatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

90. Obijcies quartò : Sublatâ causâ tollitur effectus : Sed culpa peccati est causâ reatûs pœnæ tam æternæ quàm temporalis , remittiturque omnino per pœnitentiam peccatum quoad culpam : Ergo & quo ad pœnam , sive temporalem , sive æternam.

91. Respondeo peccatum esse quidem causam reatûs pœnæ temporalis , sed præcisè quoad fieri ipsius , non verò quoad ejus conservationem ; quare non est mirum , quod peccato omnino quoad culpam remisso , ejusmodi reatus relinquatur & conferretur : sicut mirum non est , quod sublatò & defuncto patre , filius adhuc remaneat & vivat.

DISPUTATIO IV.

De remissione peccatorum venialium.

Ad questionem 87. D. Thomæ.

Cum pœnitentia , non solum peccata mortalia , sed etiam venialia remittere valeat , ut omnes ejus effectus explicemus , præcedenti disputationi istam subjungimus , in qua de remissione peccatorum venialium breviter disseremus.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum ad remissionem peccatorum venialium , necessaria sit aliqua pœnitentia interior , eaque debeat esse formalis , vel sufficiat virtualis ?

§. 1.

Referuntur sententia : & vera eligitur , & duplici conclusione explicatur.

1. In hujus difficultatis resolutione duæ sunt extremæ sententiæ , & alia media. Scotus enim , Gabriel , & alii , negant esse necessarium ullum actum pœnitentiæ , etiam virtualis , ad remissionem peccatorum venialium , & ad eam sufficere existimant quemcumque actum bonum , qui magis placeat Deo , quàm displiceat peccatum veniale , licet ad ejus remissionem non ordinetur. Durandus è contra asserit necessarium esse actum pœnitentiæ formalis ad remissionem peccati venialis. Alii verò Theologi , tam domestici , quàm extranei , cum S. Doctore hic art. 1. docent , ad remissionem peccatorum venialium , necessarium quidem esse aliquem actum pœnitentiæ , illum tamen non debere esse actum pœnitentiæ formalis , sed sufficere actum pœnitentiæ virtualis. Pro hac opinione , & contra præcedentes.

2. Dico primò , ad remissionem peccatorum venialium non sufficere quodcumque opus bonum & meritorium vitæ æternæ , sed requiri necessariò aliquem actum pœnitentiæ. Ita D. Thomas hic art. 1. ubi sic discurret : Remissio culpa fit per conjunctionem hominis ad Deum , à quo aqualiter separatur culpa : Sed hac separatio perfectè quidem fit per peccatum mortale , imperfectè autem per peccatum veniale , nam per peccatum mortale mens omnino à Deo aver-

titur , utpote contra charitatem agens ; per peccatum veniale retardatur affectus hominis , utpote in Deum feratur. Et idè utrumque peccatum remittitur voluntas hominis , quia per utrumque detrahuntur voluntas hominis , per immoderatam rationem ad bonum creatum. Sicut enim peccatum mortale remitti non potest , quando voluntas peccati adhæret : ita etiam nec peccatum veniale , quia non remittitur voluntas , manet effectus. Quibus venialibus insinuat rationem , quâ probatur primò conclusio. Peccatum veniale causat aliquam disordinationem in voluntate hominis , non quatenus circa ultimum finem , sed circa mediocratem , nem ad bonum creatum ; unde ad remissionem peccati venialis requiritur quod talis disordinatio reparetur sive tollatur : Sed tolli nequit , nisi aliquam pœnitentiam sive displicentiam detrahatur quia nihil expellitur nisi à suo contrariis : nam etiam , quia quando voluntas actus per virtutem peccati non retrahatur inordinatum , semper mortaliter censetur perseverare in illo ; nam quando non retrahatur actum quem semel elicit , semper censetur velle illum : Ergo ad remissionem venialium , aliquis actus pœnitentiæ requiritur.

Probat ut secundò conclusio : Cum peccatum sive mortale sive veniale non remittitur , sed de facto , & per solam non imputationem arbitrii inleceam condonationem , sed per actum voluntatis ipsi contrariam , sive cum eo incompabilem , illi actus duntaxat sufficiunt in homine sufficere ad remissionem venialium , qui sunt incompabiles cum peccatis illis : Sed non quod hoc opus meritorium est impossibile cum peccato veniali , aliis enim remanens in tali peccato , nihil omnino meretur : Ergo ad remissionem peccatorum venialium , non sufficit quodcumque opus bonum & meritorium vitæ æternæ , sed requiritur necessariò aliquis actus pœnitentiæ.

Confirmatur : Si quodcumque opus meritorium sufficeret ad remissionem peccati venialis , vel quia æquè aut magis placeret Deo , quàm peccatum veniale displiceat , ut dicit Scotus ; vel quia facit hominem magis amicum Deo , & dignum majori gratiâ & gloriâ : Non primò , aliis enim aliquando aut nullum remitteretur peccatum veniale , aut innumera , si essent , remitterentur tantum actum meritorio ; quia non est major ratio quare hoc potius quàm illud remittatur , præsertim quando sint æqualia inter se ; quod tamen nec de actu quocumque charitatis concedunt Doctores. Nec etiam secundum , quia quantumcumque gratia sit intensa ; non habet incompabilitatem cum peccato veniali.

Dico secundò , ad remissionem venialium non requiritur necessariò pœnitentia formalis , sed sufficit virtualis. Ita S. Thomas articulo citato , ubi post verba superiori conclusione adducta , subdit : Exigitur autem ad remissionem peccati mortalis , perfectior pœnitentia , ut scilicet homo actualiter peccatum mortale commissum detestetur quantum in ipso est , ut scilicet diligentiam adhibeat ad rememorandum singula peccata mortalia , ut singula detestetur. Sed hoc non requiritur ad remissionem venialium peccatorum. Non tamen sufficit debet virtualis displicentia , quia habetur per habitum charitatis , vel pœnitentiæ virtutis ; quia si charitas non compareret peccatum veniale quod par est falsum. Unde sequitur quod requiritur quodammodo

virtutis displicentia; puta cum aliquis hoc modo fer-
tur secundum affectum in Deum & res divinas, ut
quidquid sibi occurreret quod eum ab hoc motu retar-
daret, displiceret ei, & daret se hoc commisisse,
etiam si actu de illo non cogitaret. Quibus verbis
aperte docet, ad remissionem venialium non
requiri necessarium penitentiam formalem, sed
sufficere virtualem.

Ratio etiam id suadet: Primò, quia sola peni-
tentia virtualis sufficienter opponitur veniali;
nam sicut in veniali est recessus non quidem ab
amicitia, sed à familiaritate Dei, & conversio ali-
qua inordinata ad creaturam; ita in penitentia
virtuali, qualis est actus charitatis, est accessus ad
familiaritatem Dei, & recessus à creatura.

Secundò, Multò plus requiritur ad remissio-
nem peccati mortalis, quam ad remissionem pec-
cati venialis: Sed ad remissionem peccati morta-
lis sufficit penitentia virtualis, saltem per acci-
dens, ut disputatione præcedenti ostensum est:
Ergo eadem sufficit ad remissionem peccati veni-
nalis, etiam per se & ex natura rei.

Tertiò, Peccata venialia non sunt de necessi-
tate confessionis, nec per consequens etiam de
necessitate contritionis: Ergo remittuntur sine
ordine ad contritionem, atque adeò sine peni-
tentia formali.

Quartò, Sacramentalia aliqua cum devotione
suscepta, habent vim ad remittendum peccata
venialia, ut infra dicemus: Ergo à fortiori remit-
tuntur peccata venialia per actum charitatis vel
devotionem ad res divinas. Pater Consequentia,
actus enim charitatis magis opponitur veniali-
bus peccatis, quam sacramentalia. Dixi per actum
charitatis: vel devotionem ad res divinas, quia no-
mine penitentiae virtualis, intelligitur non so-
lum actus charitatis quo movemur in Deum, sed
etiam omnis motus quo quis accenditur in res di-
vinas, ut venialia displiceant, si memoria occu-
rerent: talis enim motus potest dici penitentia
virtualiter aut æquivalenter, totque remittet pec-
cata venialia, quot formaliter aut virtualiter dis-
plicebunt, & omnia, si omnia displiceant sub ali-
qua ratione communi omnibus, puta sub ratione
divinae offensae.

§. II.

Solvuntur obiectiones.

Obijcies primò contra primam conclusio-
nem: D. Thomas hic art. 1. ad 2. affirmat
martyrium & baptismum purgare ab omni culpa
tam veniali quam mortali, si non inveniatur vo-
luntatem actu adhaerentem peccato: Ergo censet
ad remissionem venialium non requiri necessa-
rio actum penitentiae.

Respondet S. Thomam in eo qui ad marty-
rium vel ad baptismum accedit cum peccatis ve-
nialibus aut mortalibus, supponere præcessisse
aliquem actum attritionis, quo posito, ut deinde
martyrium aut baptismum peccata remittant suf-
ficient, si inveniatur voluntatem Martyris vel bap-
tizantis actu peccato non adhaerentem. Quod au-
tem hoc supponat, patet tum ex corpore articu-
li, ubi ad utraque peccata dimittenda requirit
penitentiam: tum quia eodem modo loquitur de
remissione mortalium & venialium, per marty-
rium & baptismum: nemo autem dicet, de facto
martyrium vel baptismum mortalia remittere si-
ne attritione.

Tom. 7.

Dices, Si baptismus & martyrium non remit-
tant peccata venialia, sine attritione formali aut
virtuali de illis, poterit prudenter dubitari, an ali-
quibus baptizatis ad peccata venialia valde prop-
ensis, talia peccata per baptismum remissa fue-
rint, subindeque conveniens satisfactio poterit
pro illis imponi, quod in Ecclesia inauditum est.
Poterit quoque Ecclesia prudenter orare pro ali-
quibus Martyribus, ut Deus illis remittat penas
peccatorum venialium, cum quibus decesserunt.
Quod est contra sensum & praxim Ecclesiae, &
contra illud S. Augustini, *Injuriam facit Mar-
tyri qui orat pro Martyre.*

Respondeo negando utramque sequelam, cum
enim ea sit vis baptismi & martyrii, ut remittat
omnia peccata tam mortalia quam venialia ante
ipsum commissum, quoad reatum culpae, & totius
penae, nisi sit obex; si quis baptismum suscepit,
aut martyrium passus est, cum obice negativo circa
venialia, defectu attritionis de illis, cum primum
postea ponitur attritio, tolluntur omnia venialia
quoad culpam & quoad penam integram: quare
non est imponenda satisfactio baptizatis cum tali
obice, sed tantum hortandi sunt, ut quamprimò
atterantur, & obicem tollant. Similiter non est
orandum pro Martyre post ejus mortem, ut à
penis liberetur, quia in instanti separationis ani-
ma à corpore, vel paulò ante, præsumptum in actu
serventissimum contritionis vel charitatis, quo
liberatur ab omni pena peccatis venialibus debi-
ta, quæ ante mortem non expiavit.

Obijcies secundo: Omnis actus dilectionis, etsi
non sit virtualis displicentia de venialibus, est me-
ritorius gloriae aeternae: Ergo à fortiori meretur
remissionem venialium; qui enim potest id quod
est majus, à fortiori potest id quod est minus. Er-
go ad remissionem venialium non requiritur ne-
cessario actus penitentiae formalis aut virtualis.

Respondet, concessio Antecedente, negando
Consequentiam, quia actus charitatis per se ordi-
natur ad promerendam vitam aeternam, non au-
tem ad remissionem venialium, nisi cum illis ha-
beat oppositionem, quam non habet, si non sit
virtualis saltem eorum displicentia. Illud verò
axioma, *qui potest maius, potest & minus*, habet
locum solum in his quæ sunt ejusdem rationis,
aut subordinata, qualia non sunt remissio culpæ
venialis, & meritum vitæ aeternae.

Obijcies tertiò: Qui meretur finem, meretur
tollì impedimenta ad finem: sed venialia sunt im-
pedimenta ad gloriam: Ergo qui meretur glo-
riam, meretur etiam remissionem peccatorum
venialium, subindeque ad illam sufficit quodcum-
que opus bonum & meritorium vitæ aeternae.

Respondet distinguendo Majorem: Qui mere-
tur finem, meretur tollì impedimenta essentialia
ad finem, concedo. Meretur tollì impedimenta
accidentalìa, nego. Alioquin qui meretur glo-
riam, meretur totius penae temporalis remis-
sionem, nam hæc etiam est impedimentum ad
illam. Cum igitur venialia solum sint impedi-
mentum accidentale, retardans, non tollens glo-
riam, non sequitur, quod qui meretur gloriam,
mereatur semper remissionem venialium: possu-
mus enim elicere opus bonum & meritorium vi-
tæ aeternae, retinendo affectum ad aliquod venia-
le peccatum autem veniale (ut infra dicemus)
non potest remitti, saltem de via ordinaria,
quandiu homo retinet affectum ad illud.

Obijcies quartò cum Soto: Macula peccati
A 22 venia-